
Jubileusz Towarzystwa Naukowego Płockiego.

Notatki Płockie 3/7, 28

1958

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JUBILEUSZ TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PŁOCKIEGO

W grudniu 1957 roku Towarzystwo Naukowe Płockie obchodziło uroczystość 50-lecia wznowienia swej działalności. Poczynione przygotowania a jeszcze więcej sam obchód umocniły przekonanie o konieczności dalszego rozwoju tej placówki. Uwidoczniły one rolę jaką odegrało Towarzystwo w życiu ogólnym miasta, zwłaszcza w jego życiu kulturalnym i ekonomicznym. Wykazały one również wielki wkład Towarzystwa w naukowe życie kraju, szczególnie na odcinku regionalizmu. Do bardzo poważnych osiągnięć zaliczyć należy między innymi badania etnomuzyczne Kurpiowszczyzny, stojące na najwyższym poziomie na jaki nauka polska do tego czasu zdobyć się mogła. Uroczystości były mobilizacją sił kulturalnych Płocka, były przejawem żywotności Towarzystwa.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Członków w dni 14 grudnia 1957 r. zapoczątkowało Jubileusz. Na zebraniu tym mgr St. Kostanecki wygłosił ciekawy odczyt o życiu i zasługach dr. A. Macieży — wieloletniego Prezesa TNP. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie powołało na członków honorowych TNP Prezesa PAN prof. dr. Tadeusza Kotarbińskiego, sekretarza PAN prof. dr. Józefa Chałasińskiego, rektora Akademii Medycznej w Warszawie prof. dr. Marcina Kacprzaka i poetę Władysława Broniewskiego.

Celem pogłębienia i rozszerzenia ruchu naukowego powołano Radę Naukową w składzie: docent dr. Mieczysław Jasiński, mgr. Jerzy Gąssowski, prof. Kazimierz Gelinek, prof. Wacława Nowakowska i ks. prof. Tadeusz Żebrowski.

Dla opracowania nowego statutu TNP Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie powołało do życia Komisję Statutową do której weszli: mec. K. Askanas, sędzia Jerzy Hejke, mgr. Halina Kostanecka, mec. R. Lutyński i sędzia A. Pęczek.

15 grudnia odbyła się Akademia Jubileuszowa w gmachu Liceum im. Małachowskiego, gdzie w latach 1820—1830 mieściła się siedziba Towarzystwa Naukowego. Akademię zaszczycili akademicy prof. dr. Józef Chałasiński, prof. dr. Jan Kumaniecki i prof. dr. Witold Doroszewski wraz z miłym gościem profesorem Uniwersytetu Moskiewskiego Orłową, przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej T. Krupiński, wychowanek Gimnazjum Płockiego poseł Stefan Gołębiowski, przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej Józef Chlebicki, i sekretarz Komitetu Miejskiego PZPR tow. Henryk Pietryszyn.

Historię Towarzystwa przedstawił w wzięłym referacie wiceprezes dyr. mgr Fanciszek Dorobek. Sekretarz Zarządu dr Tadeusz Krzemiński odczytał uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia oraz gratulacyjne depecze przyjęte przez zebranych oklaskami. Okolicznościowe przemówienie w imieniu Polskiej Akademii Nauk wygłosił prof. J. Chałasiński, podkreślając zasługi Towarzystwa dla nauki i jego zdrowe i uparte ambicje, podkreślił też osobiste stosunki, jakie łączyły go z Towarzystwem. W imieniu Wydz. I prof. J. Kumaniecki zwrócił uwagę na walory moralne, które pozwoliły Towarzystwu przetrwać wiele ciężkich okresów. Prof. Witold Doroszewski złożył wyrazy wdzięczności i podziękowania ośrodkowi płockiemu i Komisji Badań nad Powstaniem i Rozwojem Płocka za pomoc przy organizowaniu prac gwaroźnawczych na terenie powiatu płockiego i powiatów są-

siednich. Pomoc Komisji przyspieszyła znacznie tempo prac a w pewnym stopniu umożliwiła prowadzenie akcji na szerszą skalę. W przemówieniu posła Gołębiowskiego znalazł się akcent „nigdzie myśl mazowiecka tak pięknie nie wyrosła jak na wzniesieniu Tumskiej Góry”. Przemawiali także prof. Orłowa, przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej T. Krupiński, przewodniczący Rady Narodowej J. Chlebicki, Sekretarz Komitetu Miejskiego PZPR H. Pietryszyn, doc. M. Jasiński i mec. A. Żółtowski.

Popołudniu przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej T. Krupiński dokonał uroczystego przecięcia wstęgi na otwarciu Wystawy Jubileuszowej, której zadaniem było przedstawienie historii Towarzystwa. Przy tej okazji wystawiono też 11 akwafort Goyi z cyklu „Caprichos”, jedyny komplet z tego cyklu w Polsce, znajdujący się w Bibliotece im. Zielińskich.

Wystawa została urządzona w trzech salach. W pierwszej umieszczono eksponaty ilustrujące historię Towarzystwa w latach 1820—1830; druga sala największa przedstawiała historię z lat 1907—1957 uzupełniona gablotą poświęconą rodzinie Zielińskich i ich skępskiej bibliotece; trzecia sala była ze względu na wartość znakomitą uzupełnieniem całości, jakkolwiek nie wiązała się z tematyką Wystawy. Były tam okaz: z Biblioteki Muzeum i Archiwum Diecezjalnego, ilustrujące rozwój pisma, oprawy i pieczęci.

Na wystawie zgromadzone druki, archiwalia, rękopisy, afisze, plansze sztychy i obrazy (m. in. portret Stanisława Koski Potockiego pędzla Bacciarellego, z Muzeum Diecezjalnego) ilustrujące historie Towarzystwa i jego zbiory. (Bibliotekę im. Zielińskich i Muzeum Mazowsza Płockiego). Przygotowano liczne plansze obrazujące stan czytelnictwa przed wojną i po wojnie, zasięg terenowy i rozwój ilościowy księgozbioru, zestawienie członków Zarządu 1820—1830, 1907—1939, 1945—1957. Przygotowano ozdobną książkę wykonaną przez art. grafika dyr. Wacława Polakowskiego z winiętami Polakowskiej na podstawie materiału opracowanego przez mgr H. Zienkiewiczową i Lucynę Gołębiowską. Wystawa przedstawiała wszechstronną działalność Towarzystwa w latach minionych, jego żywy udział w pracach naukowych, popularnonaukowych, oświatowych, społecznych i gospodarczych. Uwydatniła działalność Morykoniego, Gawareckiego, Haliny Rutskiej, Macieszów, rolę ogólnopolską prac. ks. Wł. Skierkowskiego. Piękno graduałów antyfonarzy, ksiąg iluminowanych z Biblioteki Diecezjalnej olśnił zwiedzających Wystawę.

Na uwagę zasługuje działalność wydawnicza. Wydano księgę pamiątkową pt. Towarzystwo Naukowe Płockie 1820—1830 — 1907—1957. Materiały i szkice. Płock 1957. Księga ta zawiera prace z historii Towarzystwa Naukowego Płockiego i osób i instytucji związanych z nią ściślej czy luźniej. Niezależnie od tego wydano bibliofilską broszurkę pt. Kartki z przeszłości Towarzystwa Naukowego Płockiego, oraz dwie ulotki, odezwę do społeczeństwa płockiego i apel do młodzieży szkolnej.

Słusznie powiedział prezes Towarzystwa, poseł Tadeusz Gierzyński, że prace podjęte z okazji jubileuszu powinny stanowić start do rozszerzenia pracy naukowej w Towarzystwie, której ożywienie będzie jednym z głównych jego zadań.